

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Diagnozowanie potrzeb i problemów społecznych Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Praca socjalna Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Socjologii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 24PSOS.22P.06950.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy w module Blok zajęciowy Przedmioty podstawowe	
Koordynator zajęć	Agnieszka Nymś-Górna		
Prowadzący zajęcia	Agnieszka Nymś-Górna		
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin		Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy teoretycznej o pojęciu diagnozy, jej etapach oraz podstawowych celach i obszarach diagnozy środowiska rodzinnego w pracy socjalnej (diagnoza indywidualna, otoczenia społecznego, instytucjonalna); a także dokonanie przeglądu definicji potrzeb i problemów społecznych.
C2	Przekazanie wiedzy metodologicznej o podstawowych zasadach i metodach poznania, błędach diagnostycznych i ich źródłach w pracy socjalnej podczas dokonywania diagnozowania potrzeb i problemów społecznych – podmiotowe i przedmiotowe determinanty procesu poznania.
C3	Przedstawienie wybranych modeli teoretyczno-metodologicznych diagnozy, uwarunkowań procesu diagnostycznego.
C4	Przekazanie wiedzy o cechach, zakresie i rodzajach diagnozy oraz o technikach i narzędziach (ekomapa, genogram), wykorzystywanych przez pracowników socjalnych w pomocy rodzinie.
C5	Przedstawienie założeń i zasad opisu diagnostycznego w modelu metodycznego działania w pracy socjalnej oraz w wybranych modelach pracy socjalnej, wykorzystywanych w Polsce w pomocy rodzinie.
C6	Charakterystyka roli diagnosty jako elementu wiązki ról zawodowych w pracy socjalnej „z” rodziną, „w” rodzinie oraz „dla” rodziny.
C7	Wyrobienie umiejętności wykorzystywania wiedzy teoretycznej i metodologicznej w diagnozowaniu rodzin korzystających z pomocy społecznej na wybranych przykładach (studia przypadków: przemoc w rodzinie, dziecko/osoba niepełnosprawna w rodzinie, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinie, problemy uzależnień w rodzinie, rodziny niepełne).
C8	Wyrobienie umiejętności dostrzegania problemów etycznych w prowadzeniu badań diagnostycznych, w oparciu o przykłady (na podstawie badań empirycznych).
C9	Rozwinięcie umiejętności identyfikowania trudności i problemów pojawiających się podczas wykonywania ról diagnosty wśród przedstawicieli zawodów pomocowych, wspierających rodziny.

Wymagania wstępne

nie obowiązują

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Definiuje i objaśnia pojęcie diagnozy rodziny, ogólne cechy diagnozy oraz rodzaje i typy diagnoz w pracy socjalnej z rodziną, w rodzinie i na rzecz rodziny, a także dokonuje przeglądu definicji potrzeb i problemów społecznych.	PSO_K2_W01, PSO_K2_W04, PSO_K2_W06	Egzamin pisemny
W2	Wskazuje prawidłowo na podstawowe zasady diagnozowania potrzeb i problemów społecznych w pracy socjalnej.	PSO_K2_W01, PSO_K2_W05, PSO_K2_W07	Egzamin pisemny
W3	Wskazuje prawidłowo na podstawowe modele teoretyczno-metodologiczne diagnozowania potrzeb i problemów społecznych w pracy socjalnej.	PSO_K2_W02, PSO_K2_W04, PSO_K2_W08	Egzamin pisemny

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
W4	Zna właściwe wskaźniki w diagnozowaniu potrzeb i problemów społecznych wybranych kategorii rodzin korzystających z pomocy społecznej.	PSO_K2_W03, PSO_K2_W04, PSO_K2_W05, PSO_K2_W08	Egzamin pisemny
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Dobiera prawidłowo wskaźniki w opisie diagnostycznym potrzeb i problemów społecznych wybranych kategorii rodzin korzystających z pomocy społecznej.	PSO_K2_U01, PSO_K2_U03, PSO_K2_U04, PSO_K2_U05	Egzamin pisemny
U2	Dobiera właściwe techniki i narzędzia diagnostyczne oraz wykorzystuje je w opisie diagnostycznym.	PSO_K2_U01, PSO_K2_U02, PSO_K2_U04, PSO_K2_U06, PSO_K2_U07	Egzamin pisemny
U3	Potrafi dokonać charakterystyki roli diagnosty potrzeb i problemów społecznych oraz różnorodnych trudności związanych z jej wykonywaniem.	PSO_K2_U02, PSO_K2_U03, PSO_K2_U07	Egzamin pisemny, Projekt
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Korzysta ze źródeł literaturowych w celu pogłębienia wiedzy na temat teorii i praktyki diagnozowania problemów społecznych, potrzeb jednostkowych i społecznych, zagrożeń społecznych oraz zasobów społecznych rodzin korzystających z pomocy i środowiska lokalnego.	PSO_K2_K03, PSO_K2_K04, PSO_K2_K05	Egzamin pisemny, Projekt
K2	Potrafi w zespole przygotować projekt diagnozy rodziny wieloprotymowej w oparciu o przekazaną wiedzę i umiejętności dotyczące diagnozowania potrzeb i problemów społecznych.	PSO_K2_K01, PSO_K2_K02, PSO_K2_K04	Projekt

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Pojęcie diagnozy potrzeb, problemów społecznych i opisu diagnostycznego, ogólne cechy diagnozy, rodzaje i typy diagnoz w pracy socjalnej. Podstawowe cele i obszary diagnozy środowiska rodzinnego w pracy socjalnej (diagnoza indywidualna, otoczenia społecznego, instytucjonalna).	W1, W3, W4	Wykład
2.	Podstawowe zasady diagnozowania potrzeb i problemów społecznych w pracy socjalnej (zasady i metody poznania, błędy diagnostyczne i ich źródła w pracy socjalnej z rodziną).	W1, W2, W3, U1	Wykład
3.	Wybrane modele teoretyczno-metodologiczne diagnozy. Uwarunkowania procesu diagnostycznego potrzeb i problemów społecznych w modelu psychospołecznym, modelu zorientowanym na rozwiązanie problemów, modelu zorientowanym na interwencję w sytuacji kryzysowej, w podstawowym modelu pracy socjalnej, w modelu skoncentrowanym na rozwiązywaniu.	W3, W4, U1, U2	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
4.	Cechy, zakresy i rodzaje diagnoz potrzeb i problemów społecznych oraz techniki i narzędzia (ekomapa, genogram), wykorzystywane przez pracowników socjalnych w pomocy rodzinie.	W1, W3, W4, U1, U2, K1	Wykład
5.	Etapy diagnozy potrzeb i problemów społecznych.	W2, W3, W4, U3, K1	Wykład
6.	Założenia i zasady opisu diagnostycznego w modelu metodycznego działania w pracy socjalnej oraz w wybranych modelach pracy socjalnej, wykorzystywanych w Polsce w pomocy rodzinie (model psychospołeczny, model zorientowany na rozwiązanie problemów, model zorientowany na interwencję w sytuacji kryzysowej, podstawowy model pracy socjalnej, model skoncentrowany na rozwiązaniach).	W2, W3, W4, U1, K1	Wykład
7.	Role diagnosty i trudności w ich realizacji w pracy socjalnej z rodziną, w rodzinie i dla rodziny.	W3, U2, U3, K1	Wykład
8.	Diagnoza i proces diagnozowania rodzin korzystających z pomocy społecznej - studia przypadków w teorii i w praktyce: przemoc w rodzinie, dziecko/osoba niepełnosprawna w rodzinie, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinie, problemy uzależnień w rodzinie, rodziny niepełne.	W2, W4, U1, U2, U3, K2	Wykład
9.	Diagnoza i proces diagnozowania potrzeb i problemów społecznych jako źródło problemów etycznych w świetle badań empirycznych.	W2, U3, K1, K2	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład problemowy, Dyskusja, Metoda projektu

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Na ocenę końcową z wykładu składa się ocena z egzaminu pisemnego (75%) oraz ocena z przygotowanego projektu (25%). Odpowiedzi są oceniane wg następujących kryteriów i skali: • bardzo dobry (bdb; 5,0): wyczerpująca odpowiedź na pytania zadane podczas pisemnego egzaminu; wszystkie wypowiedzi poparte wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, bez używania argumentacji opartej na wiedzy potocznej, • dobry plus (+db; 4,5): wyczerpująca odpowiedź na pytania, sporadyczne nieścisłości, wszystkie wypowiedzi poparte wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, bez używania argumentacji opartej na wiedzy potocznej, • dobry (db; 4,0): dobra odpowiedź na pytania zadane podczas egzaminu; co najmniej połowa wypowiedzi poparta wiedzą wyniesioną z wykładów i literatury, pojawia się argumentacja oparta na wiedzy potocznej, • dostateczny plus (+dst; 3,5): dobre i dostateczne odpowiedzi na pytania; w odpowiedziach pojawiają się argumenty oparte na wiedzy potocznej obok wiedzy wyniesionej z wykładów i literatury, • dostateczny (dst; 3,0): dostateczne odpowiedzi na zadane pytania, nieuporządkowana wiedza wyniesiona z wykładów i literatury, częste używanie argumentacji opartej na wiedzy potocznej, • niedostateczny (ndst; 2,0): błędne, nieprecyzyjne odpowiedzi na zadane pytania, brak znajomości treści przekazywanych podczas wykładów, braki w wiedzy wyniesionej z literatury, wypowiedzi nie na temat. Opracowanie projektu diagnozy potrzeb i problemów społecznych (wybór konkretnego problemu społecznego, realizowane w grupach) i obejmuje przygotowanie opracowania projektowego oraz jego prezentację podczas zaliczenia. Ocena następuje wg następującej skali: • bardzo dobry (bdb; 5,0): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, prawidłowy (uzasadniony) dobór metod pracy z grupą, unikanie spekulacji i podpierania się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, projekt stworzony poprawnie pod względem formalno-edytorskim, brak błędów merytorycznych. • dobry plus (+db; 4,5): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, prawidłowy (uzasadniony) dobór metod pracy z grupą, unikanie spekulacji i minimalizowanie podpierania się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, projekt stworzony poprawnie pod względem formalno-edytorskim, brak błędów merytorycznych. • dobry (db; 4,0): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, prawidłowy (uzasadniony) dobór metod pracy z grupą, unikanie spekulacji, możliwe drobne uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, projekt stworzony poprawnie pod względem formalno-edytorskim, brak błędów merytorycznych. • dostateczny plus (+dst; 3,5): zastosowanie odpowiedniego (naukowego) słownictwa, prawidłowy (uzasadniony) dobór metod pracy z grupą, unikanie spekulacji, możliwe uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, możliwe drobne błędy prezentacji pod względem formalno-edytorskim, możliwe drobne błędy merytoryczne. • dostateczny (dst; 3,0): możliwe uchybienia w stosowaniu odpowiedniego (naukowego) słownictwa, prawidłowy (uzasadniony) dobór metod pracy z grupą, możliwe uchybienia polegające na podpieraniu się wiedzą potoczną w argumentacji, wywód poparty wiedzą wyniesioną z zajęć i literatury przedmiotu, możliwe błędy prezentacji pod względem formalno-edytorskim, możliwe błędy merytoryczne. • niedostateczny (ndst; 2,0): poważne błędy merytoryczne w prezentacji lub poważne błędy formalno-edytorskie uniemożliwiające jej zrozumienie

Literatura

Obowiązkowa

1. DeJong P., Berg I.K. Rozmowy o rozwiązaniach. Podręcznik, przeł. M. Izdebski, Księgarnia Akademicka, Kraków 2007.
2. De Robertis C., Metodyka działania w pracy socjalnej, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Interart, Warszawa 1996.
3. De Robertis C., Pascal H, Postępowanie metodyczne w pracy socjalnej z grupami i społecznościami, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Interart, Warszawa 1997.
4. Kawczyńska-Butrym Z., Wyzwania rodziny: zdrowie choroba, niepełnosprawność, starość, Wydawnictwo Makmed, Lublin 2008, s. 138-144.
5. Wysocka E., Warsztat diagnostyczny pracownika socjalnego w obszarze pracy z rodziną oraz przedmiotowe i podmiotowe uwarunkowania procesu diagnozy środowiska rodzinnego, w: D. Trawkowska (red.), Pomoc społeczna wobec rodzin. Interdyscyplinarne rozważania o publicznej trosce o dziecko i rodzinę. Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Seria Wydawnicza Problemy Pracy Socjalnej, Toruń 2011, s. 195-225.
6. Kotlarska-Michalska A. (red.), Diagnozowanie i projektowanie w pracy socjalnej, UAM, Poznań 1999.
7. Kotlarska-Michalska A., Praca socjalna z rodziną, w rodzinie i dla rodziny w perspektywie ról zawodowych pracownika socjalnego i asystenta rodziny, w: A. Żukiewicz (red), Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki i pomocy do wsparcia, Impuls, Kraków 2011, s. 55-79.
8. Miś L., Pytania o cud. Problemy społeczne i praca socjalna, Zeszyty Pracy Socjalnej UJ, z. 17, Kraków 2012, s. 103-118.
9. Wódcz K., Praca socjalna w środowisku zamieszkania, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1998, s. 95-160.
10. Wysocka E., Diagnoza psychopedagogiczna podstawowe problemy i rozwiązania, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2006.
11. Wysocka E., Człowiek i środowisko życia. Podstawy teoretyczno-metodologiczne diagnozy, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2007.

Dodatkowa

1. Kawczyńska-Butrym Z., Niepełnosprawność - specyfika pomocy społecznej, Biblioteka Pracownika Socjalnego, Interart, Warszawa 1996, s. 93-117, 119-124.
2. Otrębski W., Konefał K., Mariańczyk K., Kulik M. M., Wspieranie rodziny z niepełnosprawnym dzieckiem wyzwaniem dla pracy socjalnej. Badania rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi w województwie lubelskim, Lublin 2011, s. 121-254.
3. Raciaw M., Trawkowska D., Samotne rodzicielstwo. Między diagnozą a działaniem. CRZL Warszawa 2013.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie do egzaminu	40
Przygotowanie projektu	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PSO_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadczenia pracy socjalnej w tym przewidywania konsekwencji swojej działalności zawodowej, monitorowania i ewaluacji zaprojektowanych działań
PSO_K2_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do komunikowania się z otoczeniem, przekazywania i obrony wartości uznawanych w pracy socjalnej, wypowiadania się w ważnych sprawach społecznych
PSO_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do Identyfikowania i rozstrzygania dylematów etycznych i trudności organizacyjnych związanych z wykonywaniem zawodu pracownika socjalnego
PSO_K2_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do tworzenia (współtworzenia) podmiotów sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w obszarze pracy socjalnej i pomocy społecznej
PSO_K2_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do poszukiwania wiedzy istotnej dla świadczenia pracy socjalnej i krytycznego jej oceniania
PSO_K2_U01	Absolwent/ka potrafi wykorzystać wiedzę do opisu, interpretacji i wyjaśniania procesów społecznych istotnych dla pracy socjalnej przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych
PSO_K2_U02	Absolwent/ka potrafi przewidywać i modelować zjawiska oraz procesy społeczne w tym przygotować projekt socjalny, program społeczny, strategię rozwiązywania problemów społecznych
PSO_K2_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się normami i zasadami prawnymi i etycznymi w celu rozwiązywania problemów społecznych
PSO_K2_U04	Absolwent/ka potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do rozwiązywania trudności w świadczeniu pracy socjalnej
PSO_K2_U05	Absolwent/ka potrafi właściwie posługiwać się terminologią specjalistyczną w wypowiedziach pisemnych i ustnych, w tym w wystąpieniach publicznych, również w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
PSO_K2_U06	Absolwent/ka potrafi organizować funkcjonowanie grup i społeczności lokalnych, kierować zespołami i przedsięwzięciami z obszaru pracy socjalnej i pomocy społecznej
PSO_K2_U07	Absolwent/ka potrafi pracować przyjmując specjalistyczne role zawodowe istotne dla pracy socjalnej
PSO_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie istotę i osobliwość nauk społecznych, charakter pracy socjalnej jako działalności naukowej i praktycznej w odniesieniu do stosowanych metod/technik, a także jej powiązania z innymi dyscyplinami wiedzy
PSO_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie normy prawne, zawodowe, etyczne, moralne obszary pracy socjalnej i pomocy społecznej oraz genezę, specyfikę i zmiany w sposobach ich działania
PSO_K2_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób konieczność ewaluacji i zasady superwizji pracy socjalnej oraz działań pomocowych
PSO_K2_W04	Absolwent/ka zna i rozumie różnorodne determinanty zachowań społecznych i indywidualnych oraz złożoność problemów jednostek i grup społecznych, a także ich ułożenie w perspektywach teoretycznych
PSO_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób zasady tworzenia, funkcjonowania i integrowania instytucji i organizacji pomocowych oraz możliwości budowania sieci społecznych
PSO_K2_W06	Absolwent/ka zna i rozumie system pomocy jednostkom i grupom z wykorzystaniem zasad pracy socjalnej, pomocy społecznej i usług socjalnych z uwzględnieniem konieczności podejmowania działań nadzwyczajnych
PSO_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu wybrane metody, narzędzia i techniki opisu i pozyskiwania danych przydatne do diagnozowania problemów społecznych, stanu zasobów i efektów działań pomocowych, a także opracowania programów i projektów przeciwdziałania problemom społecznym oraz zarządzania nimi

Kod	Treść
PSO_K2_W08	Absolwent/ka zna i rozumie zasoby i funkcjonowanie infrastruktury pomocy społecznej oraz systemu wsparcia społecznego w odniesieniu do aktualnych potrzeb i problemów społecznych oraz kierunków polityki społecznej